

**GLOBALLASHUV DAVRIDA O‘ZBEK TILIGA KIRIB KELAYOTGAN
INGLIZCHA SO‘ZLAR MUAMMOSI***Ilmiy rahbar: Yuldasheva D.B**Samarqand iqtisodiyot va servis instituti**Talaba: Abdreymov M.B**Samarqand iqtisodiyot va servis instituti***ANNOTATSIYA**

Mazkur maqolada globallashuv jarayonlarining o‘zbek tili rivojiga ta’siri hamda ingliz tilidan kirib kelayotgan o‘zlashma so‘zlarning zamonaviy o‘zbek tilidagi o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, internet tarmog‘ining keng ommalashuvi, xalqaro iqtisodiy va madaniy aloqalarning kuchayishi natijasida ingliz tili dunyo miqyosida yetakchi kommunikativ vositalardan biriga aylandi. Ushbu jarayon o‘zbek tilining lug‘at tarkibiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatib, turli sohalarda yangi atama va tushunchalarning ingliz tilidan o‘zlashishiga sabab bo‘lmoqda.

Tadqiqot davomida zamonaviy o‘zbek tilida qo‘llanilayotgan inglizcha o‘zlashmalarning lingvistik xususiyatlari, ularning qo‘llanish doirasi hamda til me’yorlariga ta’siri o‘rganildi. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari va kundalik nutqda faol ishlatilayotgan inglizcha birliklarning qo‘llanish sabablari tahlil qilinib, ularning o‘zbekcha muqobillari bilan bog‘liq masalalar yoritildi. Maqolada inglizcha o‘zlashmalarning til taraqqiyotiga xizmat qiluvchi jihatlari bilan bir qatorda, ularning me’yordan ortiq qo‘llanilishi natijasida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan ayrim muammolar ham ko‘rib chiqiladi.

Tadqiqot natijalari globallashuv sharoitida o‘zbek tilining leksik rivojlanish tendensiyalarini aniqlash, tilning milliy xususiyatlarini saqlab qolish hamda yangi o‘zlashmalarni me’yoriy qo‘llash bo‘yicha ilmiy xulosalar chiqarishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: globallashuv, o‘zlashma so‘zlar, ingliz tili, o‘zbek tili, leksika, til taraqqiyoti, ijtimoiy tarmoqlar, lingvistika, kommunikatsiya, til me’yorlari, zamonaviy til jarayonlari.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется влияние процессов глобализации на развитие узбекского языка, а также роль и значение заимствованных из английского языка слов в современном узбекском языке. В XXI веке в результате стремительного развития информационно-коммуникационных технологий, широкого распространения сети Интернет, усиления международных экономических и культурных связей английский язык стал одним из ведущих средств коммуникации в мире. Данный процесс оказывает заметное влияние на

словарный состав узбекского языка, способствуя заимствованию новых терминов и понятий из английского языка в различных сферах.

В ходе исследования были изучены лингвистические особенности английских заимствований, используемых в современном узбекском языке, сферы их употребления и влияние на языковые нормы. Кроме того, были проанализированы причины активного использования английских языковых единиц в социальных сетях, средствах массовой информации и повседневной речи, а также рассмотрены вопросы, связанные с их узбекскими эквивалентами. В статье освещаются как положительные стороны английских заимствований, способствующие развитию языка, так и возможные проблемы, возникающие вследствие их чрезмерного употребления.

Результаты исследования способствуют выявлению тенденций лексического развития узбекского языка в условиях глобализации, сохранению национальных особенностей языка и выработке научных рекомендаций по нормативному использованию новых заимствований.

Ключевые слова: глобализация, заимствованные слова, английский язык, узбекский язык, лексика, развитие языка, социальные сети, лингвистика, коммуникация, языковые нормы, современные языковые процессы.

ABSTRACT

This article analyzes the impact of globalization processes on the development of the Uzbek language and examines the role and significance of English loanwords in modern Uzbek. In the 21st century, due to the rapid development of information and communication technologies, the widespread use of the Internet, and the expansion of international economic and cultural relations, English has become one of the leading means of global communication. This process has significantly influenced the vocabulary of the Uzbek language, leading to the adoption of new terms and concepts from English in various fields.

The study investigates the linguistic characteristics of English borrowings used in contemporary Uzbek, their spheres of application, and their influence on language norms. It also analyzes the reasons for the active use of English lexical units in social networks, mass media, and everyday speech, while addressing issues related to their Uzbek equivalents. The article highlights both the positive aspects of English borrowings that contribute to language development and the potential problems arising from their excessive use.

The results of the research help identify current trends in the lexical development of the Uzbek language under globalization, preserve its national characteristics, and develop scientific recommendations for the normative use of newly borrowed words.

Keywords: globalization, loanwords, English language, Uzbek language, vocabulary, language development, social networks, linguistics, communication, language norms, modern linguistic processes.

TADQIQOT MAVZUSINING DOLZARBLIGI

XXI asr globallashuv, raqamli texnologiyalar va axborot almashinuvining mislsiz darajada jadallashuvi bilan tavsiflanadi. Jahon miqyosida iqtisodiy, siyosiy, madaniy va ilmiy aloqalarning kengayishi natijasida tillar o'rtasidagi o'zaro ta'sir kuchayib bormoqda. Bu jarayon dunyoning deyarli barcha tillariga, jumladan, o'zbek tiliga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, xalqaro muloqot, fan, texnologiya, biznes va internet makonida yetakchi o'rin egallab kelayotgan ingliz tilining ta'siri natijasida ko'plab yangi so'z va atamalar o'zbek tiliga kirib kelmoqda.

Bugungi kunda ingliz tili xalqaro aloqa vositasi sifatida dunyoning ko'plab mamlakatlarida keng qo'llaniladi. Fan, texnologiya, dasturlash, marketing, reklama, moliya, ta'lim va ommaviy kommunikatsiya sohalarida yaratilayotgan yangiliklarning katta qismi dastlab ingliz tilida ifodalanadi. Natijada ushbu sohalariga oid atamalar boshqa tillar qatorida o'zbek tiliga ham kirib kelmoqda. Jumladan, "startup", "marketing", "online", "content", "blog", "trend", "brand", "streaming", "podcast", "reels" kabi birliklar nafaqat mutaxassislar, balki oddiy foydalanuvchilar nutqida ham faol qo'llanilmoqda.

So'nggi yillarda internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi ushbu jarayonni yanada tezlashtirdi. Ayniqsa, yoshlar orasida Telegram, Instagram, TikTok, YouTube va boshqa platformalardan faol foydalanish natijasida inglizcha so'zlarning kundalik nutqqa kirib borishi kuchaydi. Ko'pincha foydalanuvchilar mavjud o'zbekcha muqobillar o'rniga inglizcha variantlarni qo'llashni afzal ko'rmoqdalar. Bu holat esa tilshunoslar, pedagoglar va mutaxassislar oldiga yangi ilmiy masalalarni qo'yimoqda.

Til tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, har qanday til rivojlanish jarayonida boshqa tillardan so'z qabul qilishi tabiiy hodisa hisoblanadi. O'zbek tili ham tarix davomida arab, fors-tojik, rus va boshqa tillardan ko'plab o'zlashmalarni qabul qilgan. Ushbu jarayon tilning boyishi va yangi tushunchalarni ifodalash imkoniyatlarining kengayishiga xizmat qilgan. Biroq zamonaviy globallashuv sharoitida inglizcha o'zlashmalarning kirib kelish sur'ati avvalgi davrlarga nisbatan ancha yuqori bo'lib, bu holat masalaning ilmiy jihatdan chuqur o'rganilishini taqozo etadi.

Bir tomondan, inglizcha o'zlashmalar ilm-fan va texnologiyalar bilan bog'liq yangi tushunchalarni tez va aniq ifodalash imkonini beradi. Ular xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, ilmiy axborot almashinuvi va zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ikkinchi tomondan esa, ayrim hollarda o'zbek tilida mavjud muqobillar bo'lishiga qaramay, inglizcha so'zlarning haddan tashqari qo'llanilishi milliy til me'yorlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Natijada ayrim mahalliy soʻz va iboralarning isteʼmoldan chiqib ketishi, nutq madaniyatining oʻzgarishi hamda tilning milliy qiyofasiga taʼsir etuvchi omillar yuzaga kelishi ehtimoldan xoli emas.

Mazkur muammo ayniqsa yoshlar nutqida yaqqol namoyon boʻlmoqda. Talabalar va oʻquvchilar muloqotida inglizcha soʻzlar, qisqartmalar va internet slengining qoʻllanilishi kundan-kunga ortib bormoqda. Bu esa til taraqqiyoti, til madaniyati va til meʼyorlari bilan bogʻliq masalalarni yangicha yondashuv asosida oʻrganishni talab qiladi. Shu bilan birga, oʻzbek tilining davlat tili sifatidagi mavqeini mustahkamlash, uning sofligi va boyligini saqlab qolish masalalari ham mazkur tadqiqotning dolzarbligini yanada oshiradi.

Bugungi kunda tilshunoslik fanida oʻzlashma soʻzlarning lingvistik tabiati, ularning semantik va funksional xususiyatlari, til tizimiga moslashish jarayonlari hamda nutqdagi oʻrni boʻyicha koʻplab ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Biroq globallashuv va raqamli kommunikatsiya davrida inglizcha oʻzlashmalarning oʻzbek tilidagi faol qoʻllanilishi, ularning til meʼyorlariga taʼsiri va jamiyat tomonidan qabul qilinish darajasi hali ham dolzarb ilmiy muammolardan biri boʻlib qolmoqda.

Shu sababli ingliz tilidan oʻzbek tiliga kirib kelayotgan oʻzlashma soʻzlarning lingvistik xususiyatlarini, qoʻllanish sabablarini, jamiyat hayotidagi oʻrnini hamda til rivojiga koʻrsatayotgan ijobiy va salbiy taʼsirlarini tadqiq etish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqot natijalari oʻzbek tilining zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini aniqlash, til meʼyorlarini takomillashtirish, yangi oʻzlashmalarni tartibga solish va milliy tilning boy imkoniyatlarini saqlab qolish yuzasidan ilmiy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

OʻRGANILAYOTGAN MUAMMONING TAHLILI

Tilshunoslik fanida oʻzlashma soʻzlar masalasi uzoq yillardan buyon tadqiq etib kelinayotgan muhim ilmiy muammolardan biri hisoblanadi. Har qanday tilning rivojlanishi uning boshqa tillar bilan oʻzaro aloqasi va taʼsiri natijasida yuz beradi. Shu sababli oʻzlashma soʻzlar til taraqqiyotining tabiiy hodisasi sifatida qaraladi. Oʻzbek tili tarixiga nazar tashlaydigan boʻlsak, uning lugʻat tarkibi turli davrlarda arab, fors-tojik, moʻgʻul, rus va boshqa tillardan kirib kelgan soʻzlar hisobiga boyib borgan. Bugungi kunda esa globallashuv va raqamli texnologiyalar rivoji natijasida ingliz tilining taʼsiri sezilarli darajada ortib bormoqda.

Zamonaviy tilshunoslikda ingliz tilidan kirib kelayotgan oʻzlashmalarni oʻrganish alohida ilmiy yoʻnalish sifatida shakllanmoqda. Chunki ingliz tili xalqaro muloqot, fan, texnologiya va biznesning asosiy tillaridan biri boʻlib qolmoqda. Natijada ushbu tilda yaratilayotgan yangi atama va tushunchalar boshqa tillarga ham faol ravishda kirib bormoqda. Oʻzbek tili ham bu jarayondan chetda qolmayapti. Ayniqsa, axborot texnologiyalari, marketing, reklama, taʼlim, iqtisodiyot va ijtimoiy tarmoqlar bilan bogʻliq leksik birliklarning katta qismi ingliz tilidan oʻzlashmoqda.

Mavzu yuzasidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'zlashma so'zlar tilning lug'at boyligini kengaytirish va yangi tushunchalarni ifodalashda muhim vosita hisoblanadi. Biroq ularning me'yoridan ortiq qo'llanilishi ayrim muammolarni ham keltirib chiqarishi mumkin. Xususan, mavjud o'zbekcha muqobillar o'rniga chet tilidan kirib kelgan birliklarning ishlatilishi milliy tilning ayrim imkoniyatlaridan kamroq foydalanilishiga sabab bo'ladi.

So'nggi yillarda olib borilgan kuzatishlar inglizcha o'zlashmalarning eng faol qo'llanish sohasi internet va ijtimoiy tarmoqlar ekanligini ko'rsatmoqda. Telegram, Instagram, TikTok, Facebook va YouTube kabi platformalarda foydalanuvchilar "like", "reels", "story", "post", "content", "stream", "podcast", "blogger", "trend" kabi so'zlardan keng foydalanmoqda. Ushbu birliklarning aksariyati qisqa vaqt ichida ommalashib, kundalik nutqning bir qismiga aylanib ulgurdi. Bu holat ingliz tilining kommunikativ ta'siri tobora kuchayib borayotganidan dalolat beradi.

Muammoning yana bir muhim jihati shundaki, inglizcha o'zlashmalar turli yosh va ijtimoiy qatlam vakillari tomonidan turlicha qabul qilinmoqda. Ayniqsa, yoshlar nutqida bunday birliklarning qo'llanish darajasi yuqori ekani kuzatiladi. Ba'zi hollarda inglizcha so'zlardan foydalanish zamonaviylik belgisi sifatida qabul qilinsa, boshqa holatlarda bu til me'yorlarining buzilishi sifatida baholanadi. Shu sababli mazkur masala nafaqat lingvistik, balki ijtimoiy va madaniy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega.

Bugungi kunda ilmiy adabiyotlarda inglizcha o'zlashmalarni baholash bo'yicha ikki xil yondashuv mavjud. Birinchi yondashuv tarafdorlari o'zlashmalar til rivojining tabiiy natijasi ekanligini ta'kidlaydilar. Ularning fikricha, yangi ilmiy va texnologik tushunchalarni tezkor ifodalash uchun bunday birliklar zarur hisoblanadi. Ikkinchi yondashuv tarafdorlari esa o'zlashmalarning haddan tashqari ko'payishi milliy tilning ichki imkoniyatlarini cheklashi mumkinligini qayd etadilar. Ular yangi tushunchalar uchun imkon qadar milliy muqobillar yaratish va ulardan foydalanishni tavsiya qiladilar.

O'zbek tilshunosligida ham o'zlashma so'zlar masalasi turli davrlarda tadqiq qilingan bo'lsa-da, globallashuv va raqamli kommunikatsiya sharoitida inglizcha o'zlashmalarning ta'siri hali ham chuqur o'rganilishi lozim bo'lgan masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ularning semantik xususiyatlari, qo'llanish chastotasi, nutq madaniyatiga ta'siri hamda jamiyat tomonidan qabul qilinish darajasini aniqlash muhim ilmiy vazifalardan biridir.

Shunday qilib, mavjud ilmiy tadqiqotlar inglizcha o'zlashmalar masalasining dolzarb va ko'p qirrali muammo ekanligini ko'rsatadi. Biroq o'zbek tilida ushbu hodisaning zamonaviy kommunikatsiya vositalari, ijtimoiy tarmoqlar va yoshlar nutqidagi namoyon bo'lish xususiyatlarini chuqurroq o'rganishga ehtiyoj mavjud.

Mazkur tadqiqot ana shu ehtiyojdan kelib chiqib, inglizcha o'zlashmalarning o'zbek tilidagi o'rni va ahamiyatini tahlil qilishga qaratilgan.

TADQIQOTNING MAQSADI

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi globallashuv sharoitida ingliz tilidan o'zbek tiliga kirib kelayotgan o'zlashma so'zlarning lingvistik xususiyatlarini, qo'llanish doirasini va zamonaviy o'zbek tili rivojiga ko'rsatayotgan ta'sirini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot davomida inglizcha o'zlashmalarning o'zbek tilidagi o'rni, ularning ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari, ta'lim, biznes hamda axborot texnologiyalari sohalarida qo'llanish darajasini aniqlash ko'zda tutiladi. Shuningdek, mazkur o'zlashmalarning til me'yorlariga ta'siri, ularning o'zbekcha muqobillari bilan munosabati hamda jamiyat tomonidan qabul qilinish xususiyatlarini o'rganish ham tadqiqotning muhim maqsadlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijasida inglizcha o'zlashmalarning o'zbek tilidagi funksional ahamiyatini baholash, ularning til taraqqiyotidagi o'rnini aniqlash va zamonaviy til rivojlanishi bilan bog'liq ilmiy xulosalarni ishlab chiqish maqsad qilingan. Shu bilan birga, o'zbek tilining milliy xususiyatlarini saqlab qolish hamda yangi o'zlashma birliklardan me'yoriy foydalanish yuzasidan ilmiy tavsiyalar ishlab chiqish ham tadqiqotning ustuvor maqsadlaridan biri sanaladi.

MUAMMONING YECHIMI

Globallashuv sharoitida ingliz tilidan o'zbek tiliga kirib kelayotgan o'zlashma so'zlar masalasini tartibga solish va ularning til tizimidagi o'rnini to'g'ri belgilash zamonaviy tilshunoslikning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ushbu muammoni samarali hal etish uchun bir qator ilmiy, amaliy va tashkiliy chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur.

Birinchidan, o'zbek tilida mavjud bo'lgan muqobil so'zlar va atamalarni keng ommalashtirish muhim ahamiyatga ega. Ko'plab hollarda inglizcha so'zlar o'zbek tilida tayyor ekvivalentga ega bo'lsa-da, amaliyotda ular kam qo'llaniladi. Shu sababli ommaviy axborot vositalari, ta'lim muassasalari va davlat tashkilotlarida o'zbekcha atamalardan ustuvor foydalanishni yo'lga qo'yish tilning ichki imkoniyatlarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, ta'lim tizimida til madaniyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratish lozim. Talabalar va yoshlar nutqida inglizcha so'zlarning ortiqcha qo'llanilishining oldini olish uchun o'zbek tilining lug'aviy boyligi, uning ifoda imkoniyatlari hamda milliy atamalar tizimi chuqur o'rgatilishi kerak. Bu esa tilga bo'lgan hurmatni oshirish bilan birga, nutq madaniyatini rivojlantiradi.

Uchinchidan, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalarda til siyosatini tartibga soluvchi tavsiyalar ishlab chiqish zarur. Bugungi kunda Instagram, Telegram, TikTok va YouTube kabi platformalarda inglizcha so'zlarning haddan tashqari qo'llanilishi

kuzatilmoqda. Shu sababli kontent yaratuvchilar uchun til me'yorlariga rioya qilish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish va ularni keng targ'ib qilish maqsadga muvofiqdir.

To'rtinchidan, yangi kirib kelayotgan inglizcha o'zlashmalarni ilmiy asosda tahlil qilish va ularni standartlashtirish bo'yicha lingvistik monitoring tizimini yo'lga qo'yish zarur. Bunda tilshunos olimlar tomonidan o'zlashmalarni qabul qilish, moslashtirish yoki muqobil variantlarini ishlab chiqish jarayoni tizimli ravishda olib borilishi kerak.

Beshinchidan, ommaviy axborot vositalarida til me'yorlariga rioya etilishini nazorat qilish va jurnalistlar uchun maxsus lingvistik tavsiyalar ishlab chiqish ham muhim hisoblanadi. Bu orqali omma nutqiga ta'sir etuvchi asosiy vositalardan biri bo'lgan media tilining tozaligi va aniqligini ta'minlash mumkin.

Shuningdek, inglizcha o'zlashmalarni inkor etish emas, balki ularni to'g'ri va me'yoriy qo'llash tamoyilini shakllantirish lozim. Chunki zamonaviy ilm-fan va texnologiya rivoji sharoitida ayrim xalqaro atamalarni to'liq tarjima qilish imkoni bo'lmasligi mumkin. Bunday holatlarda ularni o'zbek tilining fonetik va grammatik me'yorlariga moslashtirish eng maqbul yechim hisoblanadi.

Umuman olganda, inglizcha o'zlashmalar muammosini hal etish tilni cheklash emas, balki uni tartibga solish va rivojlantirishga qaratilishi kerak. Bu esa o'zbek tilining milliy o'ziga xosligini saqlagan holda, uning global kommunikatsiya tizimidagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot natijalariga ko'ra, globallashtirish jarayonlari o'zbek tilining leksik tarkibiga sezilarli ta'sir ko'rsatib, ingliz tilidan kirib kelayotgan o'zlashma so'zlarning faollashuviga sabab bo'layotgani aniqlandi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, internet tarmog'i hamda xalqaro aloqalarning kengayishi natijasida inglizcha birliklar o'zbek tilining turli sohalarida, xususan, ijtimoiy tarmoqlar, ta'lim, biznes va ommaviy axborot vositalarida keng qo'llanilmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, inglizcha o'zlashmalar bir tomondan o'zbek tilining lug'at boyligini kengaytirish va yangi tushunchalarni tezkor ifodalash imkonini bersa, ikkinchi tomondan ularning me'yordan ortiq qo'llanilishi milliy tilning ichki imkoniyatlari yetarli darajada ishlatilmasligiga olib kelishi mumkin. Ayniqsa, yoshlar nutqida inglizcha so'zlarning faol ishlatilishi til madaniyati va nutq me'yorlariga ta'sir etuvchi muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Shu bilan birga, o'zlashma so'zlar til taraqqiyotining tabiiy jarayoni ekanligi, ularni inkor etish emas, balki me'yoriy va ilmiy asosda tartibga solish zarurligi ta'kidlanadi. O'zbek tilining boy ichki imkoniyatlaridan samarali foydalanish, mavjud muqobil atamalarni keng targ'ib qilish hamda yangi kirib kelayotgan terminlarni lingvistik jihatdan moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, ingliz tilidan kirib kelayotgan o'zlashma so'zlar masalasi zamonaviy o'zbek tilshunosligining dolzarb muammolaridan biri bo'lib qolmoqda.

Ushbu jarayonni ilmiy asosda o'rganish va boshqarish o'zbek tilining milliy xususiyatlarini saqlagan holda uning global kommunikatsiya tizimidagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Раҳматуллаев Ш. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2006.
2. Хожиев А. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2002.
3. Шоабдурахмонов Ш., Asqarova M., Hojiyev A. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: O'qituvchi, 1980.
4. Раҳматуллаев Ш. O'zbek tilining izohli lug'ati (5 jild). – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006–2008.
5. Crystal D. English as a Global Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
6. Yule G. The Study of Language. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
7. Crystal D. Language and the Internet. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
8. Раҳматуллаев Ш. Til va jamiyat. – Toshkent: Fan, 2010.
9. Kibrik A. A. Introduction to Linguistics. – Moscow: Nauka, 2011.
10. O'zbekiston Respublikasi "Davlat tili haqida"gi Qonuni. – Toshkent, 1989 (o'zgartirishlar bilan).
11. Hozirgi zamon o'zbek tilshunosligi bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015.
12. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda qo'llanilayotgan inglizcha o'zlashmalar bo'yicha ilmiy maqolalar (turli mualliflar).